

Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituut

Pidu! Pidul! Pidul!

**Teoreetilisi lähtekohti ja praktilisi soovitusi
pidude korraldamiseks lasteaia**

*Juta Luuri
Maaja Mänd
Eva Tulvi
Sirje Almann
Kaire Kollom
Heddi Reinsalu*

Toimetuskolleegium: Lii Lilleoja, Kerstin Kööp, Kaire Kollom

Toimetanud Merle Pindmaa
Küljendanud ja kujundanud Alar Kitsik

Autoriõigus: Atlex OÜ ja autorid, 2022

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
Faks 734 8915
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISSN 2228-3048

SISUKORD

EESSÕNA	4
ALUSHARIDUSE ÕPIRAJAD AJAKIRJAS TEA & TOIMETA KOLMELE AASTAKÜMNELE TAGASI VAADATES	5
Kuidas alustati?	5
Kes toetasid ja panustasid?	6
Kuidas astuti ajaga sammu?	7
Lõpetuseks	7
32 AASTAT JA 50+ NUMBRIT – MIDA LUGEDA JA UURIDA?	8
Õpikäsitus	8
Juhtimine	8
Lasteaia õppekava ning õppe- ja kasvatusprotsess	9
Erivajadustega laste toetamine	9
Üldoskused	10
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	10
Koostöö lapsevanematega	11
Lõpetuseks	12
PEOD LASTEAIAS	13
Pidude temaatika	14
Suhtlemine vanematega, kostüümid ja vahendid	15
Kasutatud kirjandus	16
Peokavad	17
Mihkripäev, 29. september	17
Sügispidu „Rändamas“ oktoobris	18
Sügismängupidu „Hiirte viimane pillerkaar“	19
Isadepäev „Unenägu“	21
Mardipäev ja kadripäev	22
Advendiõhtu	23
Päkapikuhommik	24
Jõulupidu	25
Jõulupidu „100 aastat noor Eesti Päkapikk“	27
Jõulupidu „Päkapikula koolimajas“	29
Kolmekuningapäev	31
Sõbrapäev	32
Peokava „EV 100“	34
<i>Hõissa, meil on vastlad</i>	35
Volbripidu „Nõidade pidu“	36
Munadepühad „Perekond Jänespüks“	38

EESSÕNA

Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta. (Juhan Liiv)

Tea & Toimeta on jõudnud olulise verstapostini – 32 aasta jooksul on ilmunud 50 numbrit. Selle teadmisega hakkasime uut numbrit ette valmistama. Ilmnes, et lisaks nummerdatud kogumikele, mida tõesti on 50, on ilmunud Tea & Toimeta nimega ka seitse raamatut.

Otsustasime koostada juubelinumbri, milles vaatame tagasi Tea & Toimeta algusaastatele ning kõikidele järgnevatele väljaannetele. Nii leiabki lugeja sellest numbrist Tea & Toimeta loojate Sirje Almanni, Juta Luuri, Maaja Männi ning Eva Tulvi meenutused kogumiku kujunemisloost ning temaatilise ülevaate seniilmunud Tea & Toimeta numbritest.

Et 50 on ilus number, mida kindlasti tasub tähistada, siis kogumiku teine pool keskendub pidupäevadele. Lasteaias (aga ka kodus) korraldatud peod võivad olla väga erineva fookusega: muusika, etendused, mäng, sport jne. Lasteaia ja kooli muusikaõpetaja ning tulevaste muusikaõpetajate õppejõud Heddi Reinsalu tutvustab kogumikus muusikapidude teoreetilisi seisukohti ning on lasteaiaõpetajate abiga kokku kogunud väga erineva teema, fookuse ja ülesehitusega peokavasid, mida saab vastavalt vajadustele ja sihtrühmale kohandada.

Usume, et iga lugeja leiab kogumikust nii äratundmisrõõmu, uut avastamist kui ka pidulusti!

Toimetuse kolleegium

Lii Lilleoja, Kerstin Kõöp, Kaire Kollom

ALUSHARIDUSE ÕPIRAJAD AJAKIRJAS TEA & TOIMETA KOLMELE AASTAKÜMNELE TAGASI VAADATES

Juta Luuri, Maaja Mänd, Eva Tulvi, Sirje Almann

Tuleb nõustuda, et aeg käib meiega kummaliselt ümber – kiirustavas maailmas tundub aja kulg kiirem ja tekib oht, et kiirustades võime midagi kaotada või midagi maha unustada. Üldtuntud tõde on see, et tulevikku saab prognoosida ette nii palju, kui palju me oleme suutelised ajas tagasi vaatama ja saadud kogemustest õppima.

Eluõiguse saanud kogemused alushariduse õpiradadel põhinevad teadmistel ja traditsioonidel ning on end õigustanud praktikas.

Kuidas alustati?

Ajakirja Tea & Toimeta sünni määrasid 1990. aastate alguses toimunud muutused alushariduse sisus ja korralduses, mille elluviimiseks vajasisid lasteaiatõpetajad nõuannet ja tuge. Samuti oli ajakirja loomine oluline, et tutvustada saadud kogemusi või arutleda probleemide üle.

Lapsest lähtuvate õppe- ja kasvatusmeetodite kasutamine eeldab pidevat lapse arengu jälgimist ja individuaalsusega arvestamist. Hindamissüsteemi olulisemad eesmärgid on muuta nähtavaks lapse kasvamine, arenemine ja õppimine. Nõuandeid püüdsime anda Tea & Toimeta erinevate numbrite kaudu lapse arengu analüüsimiseks ning kasvumapi koostamiseks. Sellest tulenevalt oli mitme numbriga teemaks õppeprotsessi nüüdisaegsed käsitused, lasteaiatöö kvaliteet ja hindamistöö. Lasteaedades sai populaarseks EDUFIN-i TAK hindamissüsteem, mida *Simo Pokki ja Kaleva Eskola* Tea & Toimeta erinevates numbrites ja kursustel Eesti lasteaiatõpetajatele põhjalikult tutvustasid.

1999. aastal vastu võetud alushariduse raamõppekavas rõhutati, et iga lasteaed teeb oma õppekava iseseisvalt. Selleks ei antud detailseid ettekirjutusi. Lasteaednikel tekkis õppekava koostamisel mitmeid küsimusi. Mida kujutab endast lasteaiatõpetajate õppekava? Milline peab olema selle ülesehitus? Kes peab seda tegema? Mille poolest erineb uus õppekava varasematest plaanidest? Algas koostöö kirjastusega Ilo. Tea & Toimeta hakkas ilmuma kord kvartalis ja esimeseks uue õppekavaga seotud teemaks oli koostöö perega. Samal ajal jätkus tihe ja tegus koostöö kirjastusega Atlex.

Tallinna Pedagoogilises Seminaris korraldati lasteaednikele kursusi ja koolituspäevi, kus erinevaid ülesandeid lahendades jõuti arusaamiseni, mis on uuenenud õppekava ning kuidas õppekavatöö lasteaias toimib ja peaks toimuma.

Eestis oli sel ajal palju venekeelseid lasteaedu ning neis oli uute suundade omaksvõtmine aeglasem. Selleks, et neid rohkem ärgitada uuendustega alushariduses kaasa minema, anti koostööd lastevanematega, õppekavatööd ja hindamistööd kajastavad numbrid välja ka vene keeles ning korraldati vastavateemalisi koolitusi.

Tallinna Pedagoogiline Seminar oli nendel aastatel kõige suurem lasteaiaõpetajate koolitaja. Lasteaiaõpetajaid hakati koolitama kõrghariduse tasemel. Paljude lõpetajate diplomitööd olid tasemel, mis väärtsid nii teemade, teoreetilise käsituse, analüüsioskuse, probleemidele lahenduste pakkumise kui ka praktiliste näpunäidete poolest laiemat tutvustamist. Nii said mitmetest lasteaiaõpetaja eriala lõpetanutest Tea & Toimeta artiklite autorid. Teemad ja neile lähenemine olid väga uuenduslikud, hõlmates kõiki alushariduse valdkondi: koolivalmiduse kujunemine, liikumiskasvatus, loodus, liikluskasvatus, lapse kohanemine lasteaiaiga, koostöö lastevanematega, väärtus- ja töökasvatus, mitmekultuuriline lasteaed jpm.

Iga lasteaiaõpetaja võib kokku puutuda füüsilise, psüühilise, kõnega seonduva, sotsiaalse ja meditsiinilise erivajadusega. Tea & Toimeta avaldas artikleid, kus eripedagoogid-spetsialistid, lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad andsid nõu, kuidas lasteaiaõpetajal oleks parem orienteeruda erivajadusega lapse elus, tema tunnete ja vajaduste maailmas.

Tallinna Pedagoogilise Seminari korraldatud alushariduse konverentsid olid aktuaalsetel teemadel ja rahvarohked. Oma teadmisi ja oskusi jagasid teadlased, lasteaiaõpetajaid koolitavad õppejõud, samuti lasteaiaõpetajad-praktikud. Konverentsidel olid käsitletavateks teemadeks *rahvuslik lasteaed, lasteaed pere toetajana, liikumine ja tervis, rahvatraditsioonid*.

Tänu väga loovatele ja tublidele lasteaiaõpetajatele tutvustati Tea & Toimeta veergudel oma lasteaia tugevaid külgi ja seda, mida õpetaja ise oma erialal kõige paremini teab ja oskab. Nii tutvustati käeliste tegevuste integreerimist teiste ainevaldkondadega, meisterdamist õues, integreeritud tegevusi õuesõppes ja õpperaja koostamist, mängulisi tegevusi lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemisel, matemaatika õppimist mängude abil, kogemusi tööst sobitusrühmas jm.

Eeltoodust võib järeldada, et lasteaiaõpetajate innukus, lai huvide ring, koostöövalmidus ja huvitumine heast ja uuenduslikust praktikast õppetöös üksteise kogemustest leidsid alati toetust ja võimaluse seda laiemalt tutvustada. Väärtuslik oli õppejõudude asjalik juhendamine ja heade sõprade leidmine koostööks.

Kes toetasid ja panustasid?

Iga uus teadmine õhutab alati astuma järgmisi samme. Hariduse andmisel ajaga sammu pidamine on ajatu ja pidevalt toimuv protsess. 2000. aastate alguses oli alushariduses kujunenud olukord, kus otsiti uusi ideid ja väljundeid, et toetada alushariduse uuenemist.

Meie kontaktid Soome lasteaiaõpetajatega viisid mõttele ja soovile laiendada koostööd, et integreerida meie alushariduse praktikasse Soomes kriitiliselt hinnatud ja analüüsitud positiivsed kogemused. Koostöösoov *Soome Lasteaednike Liiduga (LTOL)* sai toetava, vastastikust huvi pakkuva tagasiside, millest sai alguse pikk ja sisukas koostöö.

Selle koostöö üheks edukaks liiniks kujunes Soome tunnustatud asjatundjate ja parimate teoreetiliste ning praktiliste mõtete propageerijate raamatute tõlkimine eesti keelde. Tõlgitud materjalid ilmusid Tea & Toimeta sarjas.

Esimene soome keelest tõlgitud materjal oli *S. Pokki ja K. Eskola* koostatud „*Hindamistöö lasteaias: lasteaia uuenemine hindamistöö kaudu*“ (2001).

Järgnesid *V. Vienola* „*Keskkonnakasvatus lasteaias*“ (2003) ja *P. Karvoneni* „*Liikumisrõõm*“ (2003).

Keskkonnakasvatuse teema oli sellel ajal tähelepanu keskmes, uued ideed ja soovitud olid lasteaiaõpetajatele vajalikud ja oodatud. *V. Vienola* osundab oma raamatus nii keskkonnakasvatuse teoreetilistele alustele kui ka keskkonnakasvatuse ideede elluviimisele ja võimalustele.

E. Hujala raamat „*Uuenev alusharidus*“ (2004) keskendub eelkõige kuueaastaste laste eelõpetusele ja laste kooliks ettevalmistamisele. Autor esitab ka alusharidusega seonduvaid teoreetilisi mõtisklusi õppimisest ja õppimispedagoogikast laiemalt.

U. Laxeni omapärane ja armas raamat „*Laul, mis leidis sõnad*“ alapealkirjaga „*Mängu kaudu sisemise vabaduseni*“ (2005) on lugemiseks nii lasteaia pedagoogidele kui ka laiemale üldsusele. Raamat võib pakkuda huvi neile, kes süüvivad laste erisuste mõistmisesse ja püüavad headusega juhtida neid kasvamise teel.

Järgmisena ilmus kogumik „*Arutlusi õpetaja kutse-eeskast*“, mille autorid on *I. Pelikka, V. Vienola, P. Nuutinen ja A. Niikko*. Raamatus arutletakse teemade üle, mis puudutavad õpetajaks olemist, õpetamist ja kasvatamist, käsitletakse võimu kui kasvatusetulist probleemi.

J. Kinose ja M. Pukki koostöös välja antud raamatu „*Lapsest lähtuv kasvatus*“ (2010) põhiteemaks on aatelisus, lapsest lähtuva kasvatus ajalugu, lapsepõlv ja väärtuspõhine alusharidus.

Eeltoodud raamatud olid abiks nii töötavale lasteaiaõpetajale kui ka üliõpilastele, et nad tutvuksid ja tunneksid laiemalt teoreetilisi lähtekohti ning praktilisi nõuandeid välisautorite käsituses.

Lapsest lähtumise põhimõtete mõistmine oli selle perioodi olulisi ülesandeid. Kindlasti olid Tea & Toimeta sarjas välja antud tõlkeramatud abiks lasteaiaõpetajatele nende igapäevatoos.

Kuidas astuti ajaga sammu?

Uuendusena löime Tea & Toimeta veebikeskkonna 2010. aasta kevadel. Sihtgrupiks olid üliõpilased, lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad.

Kolme aasta jooksul kujunes veebilehel välja oma lugejaskond ja lisandus kaastöötajaid nii meie õppejõudude kui lasteaiaõpetajate hulgast üle Eesti. Lasteaiaõpetajatel tuli ametijärgu tõstmiseks avaldada artikleid ja selleks sobis hästi Tea & Toimeta, mille kaudu said nad jagada õnnestumisi töös laste ja vanematega.

Veebisaidil tutvustasid üliõpilased oma õpinguid Erasmuse programmi vahetusüliõpilastena, jagasid praktikakogemusi. Meie vilistlased tutvustasid erialakonverentside ettekandeid, esitasid lõputööde uurimuste tulemusi. Veebisaidil korraldasime konkursse õppe- ja kasvatustöö teemadel ja kunstinäitusi. Parimaid tunnustati meenete ja aukirjadega.

Lapsevanemate hulgas sai populaarseks rubriik „Kuhu minna lastega?“. Soovitasime koolieelikutele sobivaid vaba aja veetmise kohti, muuseumi, näitusi, matkaradu, seiklusparke, veekeskusi, taluloomaaedu ja mängukeskusi. Samuti oli lapsevanematel võimalus lugeda kasvatusteemalisi kirjutisi.

2015. aastal veebilehe tegevusest kokkuvõtet tehes ja Tea & Toimeta Tallinna Ülikoolile üle andes võib öelda, et veebileht täitis eesmärgi, andes lasteaiaõpetajale, üliõpilasele ja lapsevanemale võimaluse tutvuda uute ideedega alushariduses, kaasates neid erinevatesse valikutesse ja otsustustesse lapse parima kasvamise toetamisel.

On hea meel, et veebisait Tea & Toimeta jätkab tegevust Tallinna Ülikoolis uuenenud disaini ja kontseptsiooniga ning hoiab aastakümnete jooksul tekkinud sidet alushariduse püsiväärtustega.

Lõpetuseks

Nii kulgesid kolm aastakümnet ja Tea & Toimeta on jõudnud 50. numbrini.

Tagasivaade tõi esile tänutunde ja rahulolu töökate lasteaiaõpetajate, heade kolleegide, alati üksteist toetavate sõpradega.

Usku ja kindlust annab teadmine, et lasteaiaõpetajate ettevalmistus on kindlates kätes ja seda protsessi toetavad Tea & Toimeta uued ja sisukad numbrid.